

Något om taxeringsrutin i Stockholm

Av avdelningsdirektören Viktor Ryman

I Skattenytt 1/1 1967 beskriver förste taxeringsintendenten Erik Lilliesköld taxeringsrutinen sådan den utformats i lokala taxeringsnämnder i landsorten. Artikeln är enligt författaren i första hand ämnad som en handledning för nytillträdande TO. Taxeringsarbetet i Stockholm bedrivs emellertid på ett något annorlunda sätt än i landsorten, vilket huvudsakligen beror på skillnaden i taxeringsmaterialets beskaffenhet, fördelning av arbetsuppgifterna/rutingöromålen mellan TO, KO och lokala skattemyndigheten samt — fast i mindre mån — på den i Stockholm genomförda automatiska databehandlingen (ADB). Av tidningens redaktör har jag

ombetts att i anslutning till Lillieskölds artikel redogöra för några av de väsentliga olikheterna.

Instruktioner för TO/KO

Av Lillieskölds artikel att döma förekommer anvisningar från taxeringsintendenterna för taxeringsarbetets bedrivande tämligen sparsamt ute i länen. I det hänseendet är det däremot väl sörjt för Stockholms TO/KO, vilka genom förste taxeringsintendentens årliga cirkulärserie meddelas synnerligen omfattande och utförliga anvisningar om det mesta som är att iakttaga i fråga om såväl rutinarbeten som materiell granskning.

Längder

TO i landsorten förses med ett skrämmande antal längder jämfört med Stockholmskollegan. Gamla längder, nya längder och stomme till längder till ett antal av minst sju. Får TO också sig tillsänt debiteringslängder (årets, fjolårets, förfjolårets) så har han tio att brottas med. I Stockholm klarar sig TO/KO med en enda längd: inpricknings- och anmaningslängden (IAL) — innehållande förutom ett fullständigt personbestånd (= inkomstårets mantalslängd) bl. a. uppgifter om avdragsgilla skatter och avgifter. IAL framställs medelst ADB, därav finessen med debiteringsuppgifterna. Längden innehåller sålunda de uppgifter som behövs för kontroll av skatteavdrag m. m. samt för bestämmande av förvärvsavdrag och ortsavdrag. Den används också för

Olägenheterna av en sådan processföring skulle bli särskilt kännbara vid ett system med allmän dispensprövning. På grund härav föreslår kommittén i regeringsrättslagen ett allmänt stadgande av innebörd att part, som klagat över kammarrättsavgörande, inte utan särskilda skäl får åberopa nytt bevis. Särskilda skäl, som motiverar att nya bevis får framläggas, bör anses vara för handen, när målet är sådant att officialprincipen gör sig starkt gällande vid utredningen. Likaså bör förbudet mot nya bevis inte gälla i fall, där part gör sannolikt, att han inte haft möjlighet att tidigare i processen åberopa visst bevis eller han eljest haft giltig ursäkt att inte göra det. Fullständig bevisning bör inte krävas rörande påstått hinder.

inprickning av deklARATIONER och för marker-
ning av anmaningsfall. Men IAL är i
övrigt ej att jämföra med stomme till in-
komstlängd. Sådan finns ej i Stockholm
där längdföring sker med hjälp av ADB
(deklarationsstans — magnetband —
taxeringslängder).

Lokalnämndernas specialisering

De lokala taxeringsnämnderna i Stock-
holm utför den stora massan av de
620.000 taxeringarna. Emellertid är jäm-
fört med landsorten, de särskilda taxe-
ringsnämndernas antal stort och där taxe-
ras alla de kategorier skattskyldiga vars
deklARATIONER av olika skäl anses vara av
mera invecklad beskaffenhet. Förutom
rörelseidkare taxeras i särskild nämnd
praktiskt taget alla fria yrkesutövare
ävensom handelsresande, försäkringsin-
spektörer, skådespelare, delägare i få-
mansbolag, utbor, utlänningar, dödsbon
m. fl. skattskyldiga. DeklARATIONER med in-
komst av jordbruk förekommer sparsamt
i Stockholm men i den mån de finns och
är av någon svårighetsgrad behandlas
även de i särskild nämnd.

Även den särskilda fastighetstaxering-
en, som i landsorten utgör en icke ovä-
sentlig del av taxeringsarbetet, har i
Stockholm anförtrotts åt speciella lokala
nämnder vilka endast sysslar med detta
slags taxering.

De lokala stockholm-nämndernas taxe-
ring kan därför sägas i stort specialiserad
på löntagartaxering med en taxeringsru-
tin som starkt präglas av rutintaxering.

Arbetsfördelning TO — KO

Deklarationsmaterialet i lokalnämnder-
na uppdelas av överståthållarämbetet mel-
lan TO och KO. I regel fördelas deklara-

tionerna lika mellan nämndernas taxera-
re. Det förekommer dock att två eller fle-
ra KO förordnas i sådana nämnder där
antalet deklARATIONER är ovanligt stort el-
ler i de fall någon av taxerarna kan åta
sig endast ett mindre pensum. TO och
KO granskar var sina delar. KO handlar
därvid "enligt uppdrag". DeklARATIONER
med avvikelser, yrkanden om extra av-
drag liksom skönstaxeringsfall överläm-
nas till TO för andrahandsgranskning,
signerande och givetvis underrättelse-
meddelande.

Denna arbetsfördelning som sedan
länge praktiserats i Stockholm synes ej
ha sin motsvarighet i landsorten där TO
har huvudparten av granskningsarbetet
med vad därtill hörer och KO endast har
att utföra andrahandsgranskning och visst
biträdesarbete. Stockholmssystemet fun-
gerar bra. Antalet nämnder kan ned-
bringas avsevärt, KO:s arbete blir in-
tressantare och en naturlig rekrytering
för ordförandeposterna skapas. I samman-
hanget bör påpekas att den teoretiska
taxeringsutbildning som ämbetet medde-
lar och kräver, är densamma för TO och
KO. Naturligtvis innebär inte ämbetets
fördelning av taxeringsmaterialet att TO
befrias från sitt ansvar enligt TF.

Lokala skattemyndighetens medhjälp

I taxeringsarbetet förekommande kan-
sligöromål utförs i stor utsträckning av
lokala skattemyndigheten. Samtliga dek-
lARATIONER, kontrolluppgifter, uppskovsan-
sökningar m. m. prickas av och nummer-
sätts mot IAL (även s. k. efterkomster).
Taxeringsmaterial hemkörs till och av-
hämtas om så önskas en gång i veckan
hos taxeringsfunktionärerna. Anmaningar
utskrivs och expedieras, skönstaxerings-

omslag uppläggs och kompletteras med uppgifter om inbetald preliminär skatt. De slutliga avvikelsemeddelandena (rek) expedieras och lokala skattemyndigheten biträder i olika former med införskaffande av önskade uppgifter ur hos myndigheten förvarade längder och register.

Överhuvud taget eftersträvas i Stockholm att, i mån av resurser, avlasta från taxerarna kansligöromål som kan utföras av biträdespersonal. Åtskilliga enklare arbetsuppgifter, särskilt i de lokala nämnderna, kan dock ännu med fördel överflyttas från taxerarna till lokala skattemyndigheten till båtnad för det kvalificerade granskningsarbetet.

ADB

ADB har som ovan nämnts, mycket litet ändrat taxeringsrutinen för TO och KO. Visserligen ställs numera genom hålkortsstansningen strängare krav på tydlighet och likformighet vid ifyllandet av sammanställningarna på deklARATIONERNAS fjärdesidor men några ökade arbetsuppgifter kan inte sägas ha tillkommit.

Däremot har i och med ADB, arbetet med den årliga inkomststatistiken överflyttats på lokala skattemyndigheten. Kontrolläsning av längder och deklARATIONER, i den mån sådan förekommer, har även helt lagts på lokala skattemyndigheten eftersom några taxeringslängder ej finns vid taxeringsperiodens slut, utan framställs först i augusti.

Beräkning av pensionsgrundande inkomst (pgi)

Till sist något om pgi-arbetet som utförs av TO och KO jämsides med taxering. När överståthållarämbetet förordnar TO och KO uppdrager ämbetet även åt dem att (mot särskilt arvode) biträda lokala skattemyndigheten med denna beräkning. Arbetsuppgiften hör ju ej ihop med taxeringsarbetet och utförs i landet i övrigt helt av lokala skattemyndigheten. Systemet har många fördelar och har fungerat bra. Pgi-beräkningen är praktiskt taget klar redan 30 juni mot eljest 30 september.

Sammanställning över vissa allmänna avdrag samt orsavsdrag vid 1967 års taxering.

(Tabellen är hämtad från professor Muténs skrift: Familjebeskattningen.)

	Ogilt utan hemmavarande barn under 18 år (f. 2/11 1948-1/11 1966)	Ogilt med hemmavarande barn under 16 år (f. 2/11 1950-1/11 1966)	Ogilt med hemmavarande barn mellan 16 och 18 år (f. 2/11 1948-1/11 1950)	Gifft som inte samtaxeras med sin make och haft hemmavarande barn under 16 år (f. 2/11 1950-1/11 1966)	Gifft som inte samtaxeras med sin make och haft hemmavarande barn mellan 16 och 18 år (f. 2/11 1948-1/11 1950)	Gifft man som samtaxeras med hustrun och saknat hemmavarande barn under 16 år (f. 2/11 1950-1/11 1966)	Gifft man som samtaxeras med hustrun och saknat hemmavarande barn under 16 år (f. 2/11 1950-1/11 1966)	Gifft kvinna som samtaxeras med mannen och saknat hemmavarande barn under 16 år (f. 2/11 1950-1/11 1966)	Gifft kvinna som samtaxeras med mannen och haft hemmavarande barn under 16 år (f. 2/11 1950-1/11 1966)
Utskyldsavdrag enl. schablonberäkning	max. 2.250	max. 4.500	max. 4.500	max. 2.250	max. 2.250	Makarna gemensamt max. 4.500			
Avdrag för obl. avgift till allmän sjukförsäkring, avgiftsbeloppet dock lägst	min. 150	min. 150	min. 150	min. 150	min. 150	Makarna gemensamt min. 300			
Avdrag för försäkringspremier	max. 250	max. 500	max. 500	max. 250	max. 250	Makarna gemensamt max. 500			
Avdrag för underhåll av icke hemmavarande barn under 16 år (skall styrkas med intyg av barnnavårdsnämnd, barnavårdsman eller kommunal förtroendeman)	max. 1.000/barn	max. 1.000/barn	max. 1.000/barn	max. 1.000/barn	max. 1.000/barn	max. 1.000/barn	max. 1.000/barn	max. 1.000/barn	max. 1.000/barn
Förvärvsavdrag ⁴ avseende inkomst av rörelse ⁵ eller eget arbete	—	300+25 % av inkomsten, dock sammanlagt max. 3.000	—	300+25 % av inkomsten, dock sammanlagt max. 3.000	—	—	—	—	300+25 % av inkomsten, dock sammanlagt max. 3.000
Förvärvsavdrag ⁴ avseende inkomst av jordbruksfastighet	—	300+25 % av inkomsten, dock sammanlagt max. 3.000	—	300+25 % av inkomsten, dock sammanlagt max. 3.000	—	—	—	300 ²	300 ²
Förvärvsavdrag ⁴ tillkommande gift man med inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ortsavdrag	2.250	4.500	4.500	4.500	4.500	1.000 ³	1.000 ³	—	1.000
						Makarna gemensamt 4.500			

¹ Med ogift jämställs änka, änking, fränksild och sådan gift skattskyldig, som ingått äktenskap under beskattningsåret. För sådan gift skattskyldig, som inte samtaxeras med make och som inte haft barn under 18 år, gäller samma regler som för barnlös ogift. Med gifta skattskyldiga, liksom gifta skattskyldiga som utan att vara gifta sammanlevt under större delen av beskattningsåret, om de tidigare varit gifta med varandra eller har eller haft gemensamt barn. Sistnämnda regel tillämpas dock inte för det beskattningsår, under vilket det förhållande inträtt, som motiverar behandlingen som gift skattskyldig.

² En förutsättning är, att hustrun utfört arbete i förvärvskällan för minst 300 kronors värde.

³ En förutsättning är, att hustrun arbetat i förvärvskällan motsvarat minst 300 kronors värde. Avdrag får ej åtnjutas med högre belopp än värdet av hustruns arbete i förvärvskällan.

⁴ *Maximibelopp*: Förvärvsavdrag får för makar gemensamt eller för ensamstående skattskyldig, inte uppgå till högre belopp än sammanlagt det högsta av samtidigt ifrågakommande maximibelopp. Förvärvsavdraget får aldrig överstiga inkomsten i förvärvskällan eller av arbetet, i förekommande fall efter avdrag för omkostnader och — vid kommunalskatte- taxeringen — garantibelopp i förvärvskällan.

⁵ En förutsättning är, att den skattskyldige varit verksam i rörelsen i ej blott ringa omfattning. *Enskilda näringsverksamheter* innebär inte någon avvikelse från här angivna regler.